

Pissed-off

Axel Bolvig

Politiken bragte en interessant artikel 22. Juli af Peter Michael Hornung om kunsten som provokation. Provokationen er i dag blevet et brand, lyder konklusionen, der tilføjer, men nemt er det ikke. Modernismen er brolagt med fladtrådte tabuer. Tilbage som offer for provokation er kun kristendommen. Jens-Jørgen Thorsen udstyrede Kristus med erigeret lem, Cosimo Cavallaro smurte en kristusfigur ind i flødechokolade, Andres Serrano sænkede et kristusbillede ned i sit eget pis.

Herregud. I 1800-tallet var begrebet l'art pour l'art (kunst for kunstens egen skyld) på vej til at slå kunsten ihjel i indholdstomhed. Det lykkedes som bekendt ikke. Og dog. De i artiklen nævnte 'kunstnere' bekræfter dødsdommen med deres tomhed: Provokation for provokationens egen skyld. Heldigvis retter en Jens Galschiøt op på mistrøstigheden med sin 'Madonna Prostitute', som, om man kan lide den eller ej, har et stærkt budskab sat ind i den religiøse verden.

Og det fører mig til at pege på, at middelalderkunsten fuldstændig giver Thorsen, Cavallo og Serrano baghjulet i kombinationen udtryk, indhold og formål. Eksempler er der nok af, f. eks. i vores kalkmalerier: I Smørum kirke skider en mand ned i hovedet på en mand, som pisser i en spand klos op ad nadverbordet, hvor Jesus sidder sammen med disciplene; i Linderöd og Båstad kirker er nogle dybe indmurede huller udnyttet på speciel vis: de udgør den åbne anus på to mænd, der stikker deres blottede bagdel i vejret; i Løjt kirke ses de udviskede rester af en mand, som pisser ned i en alterkalk, der som bekendt rummer Kristus' blod; i Vinderslev sidder en mand og skider ned i hovedet på menigheden (nu retoucheret); det samme gør han i Hästveda; oppe over alterbordet i Saltum kirke stikker en mand sin bare i vejret og giver skråt op tegnet!

Tro nu ikke, at sådanne 'provokationer', der er nært knyttet til en visuel religiøs billedverden, skyldes primitive lokale malere. Det var kalkmalerne ikke. Alternative fremstillinger eksisterer overalt i senmiddelalderens kunst. De findes som udskæringer under højgejstlighedens korstole og nok så interessant: i utallige håndskrevne bønne- og andagtsbøger myldrer det med, hvad vi i dag vil kalde provokerende figurer, scener og obskøniteter. Dem havde kun adel, kloster og domkirke råd og lejlighed til at iagttage.